

Stanowisko ZPP ws. projektu Umowy Partnerstwa

Umowa Partnerstwa (UP) określa strategię interwencji funduszy europejskich w ramach polityki spójności oraz wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Nakreślone w projekcie Umowy Partnerstwa cele wynikają z rozporządzeń dotyczących Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności (FS), Europejskiego Funduszu Społecznego+ (EFS+), Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) oraz Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Jednocześnie na treść poszczególnych celów oddziałują wytyczne Komisji Europejskiej dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności w nowej wieloletniej perspektywie finansowej na lata 2021-2027. Co za tym idzie, zakres tematyczny projektu Umowy Partnerstwa jest bardzo szeroki i kompleksowy. Poniżej przedstawiamy szczegółowe uwagi Związku Przedsiębiorców i Pracodawców do przedmiotowego projektu.

Cel 1 „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej”

Cel „bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej” został podzielony na dwa obszary wymagające zaadresowania. W ramach pierwszego obszaru „wzrost znaczenia badań i innowacji w strukturze gospodarczej kraju oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” autorzy przedstawiają trafną diagnozę problemów, które trawią polską gospodarkę. Polska osiąga relatywnie przeciętne wyniki w Europejskim Rankingu Innowacyjności z 2020 r., a całkowite wydatki na badania i rozwój w Polsce utrzymują się na niskim poziomie.

Projekt Umowy Partnerstwa wylicza również działania, które mają tę sytuację poprawić. Uważamy, że przedstawione działania charakteryzują się szerokim zakresem. Jako przykład można tutaj przywołać m.in. postulaty dot. wsparcia rozwoju eksportu produktów innowacyjnych.

Z punktu widzenia polskich przedsiębiorstw niewątpliwie istotnym celem projektowanej strategii jest wzrost wydatkowania na badania i innowacje, jak również wzrost wykorzystania nowych technologii w strukturze gospodarczej kraju. Jednocześnie, zauważamy, że szeroki sposób sformułowania celów może

negatywnie wpływać na ich wykonalność, a w dalszej perspektywie na efektywność wykorzystania unijnych funduszy. W związku z tym, proponujemy następujące sposoby uszczegółowienia przedstawionych propozycji.

Po pierwsze, proponujemy wprowadzenie działań nakierowanych na rozwój infrastruktury dla powszechnego dostępu do szybkiego Internetu. Technologie internetowe, zarówno przewodowe jak i bezprzewodowe, stanowią konieczny element transformacji polskiej gospodarki w gospodarkę opartą na wiedzy i innowacjach. Dlatego też pozyskanie funduszy europejskich na ten konkretny cel może przynieść wymierne efekty oraz znacząco pobudzić rozwój polskiej gospodarki.

Po drugie, istotne z perspektywy rozwoju konkurencyjności polskiej gospodarki są innowacje inkrementalne. W przeciwieństwie do odkryć o charakterze przełomowym, tego rodzaju innowacje pozwalają na usprawnienie drobnych części produktów czy procesów, co jednak udoskonala istniejące technologie, tym samym tworząc korzyści dla procesów gospodarczych i społecznych. Ponadto, praca nad innowacjami inkrementalnymi jest możliwa dla szerokiej grupy podmiotów oraz wymaga niższych nakładów finansowych w porównaniu do innowacji przełomowych. Analogicznie, wsparcie tej branży może wygenerować relatywnie większe korzyści dla polskiej gospodarki. Jednym z sektorów, gdzie tworzenie innowacji inkrementalnych, jest możliwe w Polsce na szeroką skalę, jest sektor farmaceutyczny. Tym samym, ZPP proponuje, aby uszczegółowić wymienione w obszarze „wzrost znaczenia badań i innowacji w strukturze gospodarczej kraju oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii” cele poprzez dodanie wsparcia rozwoju i wytwarzania substancji czynnych (API) i produktów gotowych oraz wsparcie rozwoju eksportu produktów innowacyjnych i substancji czynnych (API) oraz leków wytwarzanych w Polsce.

Cel 3 „Lepiej połączona Europa”

Cel „Lepiej połączona Europa” został podzielony na cztery obszary wymagające zaadresowania. W ramach pierwszego obszaru „Rozwój lądowej infrastruktury transportowej (punktowej i liniowej) w ramach sieci bazowej i kompleksowej TEN-T oraz poza nią (transport drogowy, szynowy/kolejowy, wodny śródlądowy, morski, lotniczy)” autorzy zdefiniowali priorytetowy cel, jakim jest dokończenie realizacji odcinków Transeuropejskiej Sieci Transportowej do roku 2030 zgodnie z zapisami rozporządzenia nr 1315/201346, szczególnie w zakresie sieci kolejowej. Ponadto słusznie wskazano, że komunikacyjne połączenia transgraniczne pomiędzy Polską a jej sąsiadami spełniają ważną rolę w zakresie funkcjonowania międzynarodowych korytarzy transportowych. Co również istotne, strategia uwzględnia stworzenie

w perspektywie 2021-2027 połączeń transportowych północ-południe, szczególnie w ramach korytarza Bałtyk – Adriatyk.

Co jednak nie zostało odnotowane w projekcie Umowy Partnerstwa w zakresie infrastruktury kolejowej to fakt, iż ważnym uwarunkowaniem Polski jest położenie na styku systemów kolejowych normalnotorowego i szerokotorowego. Wskazany aspekt może stanowić szansę rozwojową Polski jako węzła transportowego, na którym mógłby następować przeładunek towarów pomiędzy dwoma systemami. Dzięki odpowiedniej infrastrukturze, Polska zyskałaby radykalny wpływ na transfer towarów w całej Europie. Dlatego w opinii ZPP strategia mogłaby zostać uzupełniona o działania mające na celu rozwój dotychczasowej i utworzenie nowej infrastruktury terminali przeładunkowych.

Pragniemy również wskazać, że w projekcie Umowy Partnerstwa mogłyby znaleźć się w temacie technologii wodorowej wykorzystywanej w transporcie. Zgodnie z projektowaną obecnie Polską Strategią Wodorową do roku 2030 z perspektywą do 2040 r. (PSW), Polska będzie dążyć do stania się liderem w zakresie produkcji i eksploatacji autobusów oraz pojazdów drogowego transportu ciężkiego i długodystansowego napędzanych paliwem wodorowym. Dlatego z perspektywy rozwoju konkurencyjności polskiej gospodarki, należy jak najszybciej podjąć inicjatywy inwestycyjne w zakresie wykorzystania wodoru w transporcie. Spełnienie powyższego celu będzie miało również istotne znaczenie dla polskiej transformacji energetycznej.

Cel 4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym”

Obszar rynek pracy i zasoby ludzkie

Cel „Europa o silniejszym wymiarze społecznym” został podzielony na pięć obszarów wymagających zaadresowania. W ramach pierwszego obszaru „rynek pracy i zasoby ludzkie” opisany został polski rynek pracy przed i po pandemii koronawirusa. W rezultacie, autorzy raportu wymieniają wyzwania wiążące się z (1) zmieniającą się sytuacją demograficzną i kurczeniem się zasobów pracy, (2) nowymi technologiami, robotyzacją i automatyzacją, (3) przechodzeniem na nowe modele gospodarki (tj. gospodarki obiegu zamkniętego i gospodarki niskoemisyjnej), (4) niedoborami kadrowymi w części sektorów oraz także z wynikającą z nich potrzebą zarządzania procesami migracyjnymi, (5) potrzebą podnoszenia jakości pracy, stwarzania warunków do godzenia życia zawodowego z rodzinnym oraz ułatwienia powrotu kobiet na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka lub innymi obowiązkami opiekuńczymi.

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców

Zarząd: Cezary Kaźmierczak – Prezes, Marcin Nowacki - Wiceprezes

Zauważamy, że w szerokim wachlarzu zaproponowanych działań mających na celu poprawę dostępu do zatrudnienia, aktywizację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu brakuje kluczowego dla tego celu postulatu, a mianowicie zmniejszenia kosztów pracy. Związek Przedsiębiorców i Pracodawców konsekwentnie stoi na stanowisku, że zmniejszanie narzutów na pracę jest kluczowe dla utrzymania konkurencyjności gospodarki.

Postulat ten nabrał nowego znaczenia w dobie pandemii koronawirusa. Bezrobocie rejestrowane w styczniu sięgnęło pułapu 6,5%, najwyższego od kilku lat. Sukcesywnie maleje również liczba nowych ofert pracy – jesienią 2020 roku liczba ogłoszeń była przeciętnie o ponad 25% niższa, niż rok wcześniej. Warto zwrócić uwagę na fakt częściowej regionalizacji problemu bezrobocia, wynikającej m.in. ze stosunkowo silniejszego oddziaływania pandemii na np. miejscowości o charakterze kurortów. Dla przykładu w powiecie kołobrzeskim stopa bezrobocia rejestrowanego wzrosła przez pandemię trzykrotnie (sic!).

Mając na uwadze powyższe, uważamy że warto stworzyć wentyl bezpieczeństwa mitygujący ryzyka dla rynku pracy wynikające z trudnej sytuacji spowodowanej pandemią. W tej chwili wielu przedsiębiorców utrzymuje jeszcze miejsca pracy, wbrew rachunkowi ekonomicznemu. Nie minie jednak dużo czasu, zanim bezwzględna kalkulacja zmusi ich do redukcji etatów.

Proponujemy rozważenie odważnego ruchu, jakim byłoby wprowadzenie progu wielkości przedsiębiorstwa, od którego zaczęłyby obowiązywać przepisy dot. wynagrodzenia minimalnego. Do pewnego stopnia analogiczne rozwiązanie funkcjonuje w Stanach Zjednoczonych, gdzie federalne przepisy dot. płacy minimalnej obejmują firmy uzyskujące przychód przekraczający 500 tys. dolarów rocznie. Na polskim gruncie, wyjściowym punktem odniesienia mogliby być mikroprzedsiębiorcy, choć dyskusja dot. progu, po przekroczeniu którego przedsiębiorcę obowiązywałyby przepisy regulujące pensję minimalną, powinna być otwarta.

Obszar ochrona zdrowia

Jednym z obszarów wymienionych w ramach celu „Europa o silniejszym wymiarze społecznym” jest ochrona zdrowia. Autorzy projektu wyliczają problemy z jakimi zmaga się polska służba zdrowia, włączając w to niedofinansowanie, nadmierną instytucjonalizację, starzenie się kadr, brak koordynacji pomiędzy różnymi służbami, wysoki odsetek finansowania na leczenie ambulatoryjne oraz emigrację wyszkolonych lekarzy zagranicę etc. W odpowiedzi na wymienione problemy projekt Umowy Partnerstwa przedstawia szeroko zakrojone działanie, takie jak np. wspieranie dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców

Zarząd: Cezary Kaźmierczak – Prezes, Marcin Nowacki - Wiceprezes

czy trwałe zwiększenia liczby personelu medycznego. Mimo tak ogólnego podejścia do tematyki ochrony zdrowia, projekt Umowy Partnerstwa pomija kwestię bezpieczeństwa lekowego.

W opinii Związku Przedsiębiorców i Pracodawców proponowane działania w zakresie ochrony zdrowia powinny zostać uzupełnione o plan rozwoju przemysłu farmaceutycznego w celu zapewnienia bezpieczeństwa lekowego dla Polski. W ostatnich latach znacząco spadła sprzedaż krajowych leków – niedawno jeszcze połowa sprzedawanych leków pochodziła z rodzimej produkcji, obecnie jest to tylko jedna trzecia. Zagrożenia, jakie wynikają z takiej sytuacji, zostały jaskrawo zobrazowane podczas pandemii koronawirusa i obecnie wydaje się być oczywistym, że należy podejmować środki, które pozwolą odwrócić ten trend.

Ponadto, wspieranie rozwoju przemysłu farmaceutycznego, oprócz wymiaru strategicznego, posiada wymiar czysto gospodarczy. Polska dysponuje znacznym potencjałem w zakresie produkcji leków, jednak w efekcie ograniczonego dostępu do API krajowego pochodzenia, polscy producenci leków muszą wykorzystywać do swoich produktów API z importu. Dlatego też, ZPP proponuje uzupełnienie projektu Umowy Partnerstwa o wsparcie dedykowane dla produkcji API. Tak nakreślone działanie wesprze rozwój polskiego rynku producentów API oraz producentów leków, generując wzrost gospodarczy potrzebny w dobie odbudowy po pandemii koronawirusa. Co jest jednak bardziej istotne, pozwoli to na zapewnienie pacjentom dostępu do konkurencyjnych cenowo leków, tym samym generując korzyści dla konsumentów.

Cel 6 „Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu”

Transformacja energetyczna przewidziana w ramach Europejskiego Zielonego Ładu będzie miała największy wpływ na regiony uzależnione od wydobycia paliw kopalnych lub procesów przemysłowych generujących intensywną emisję gazów cieplarnianych. Aby wspierać te regiony powstał dedykowany instrument, jakim jest Mechanizm Sprawiedliwej Transformacji (MST).

Projekt Umowy Partnerstwa nakreśla mapę regionów, które będą mogły ubiegać się o wsparcie z MST. Autorzy projektu trafnie zauważają, że przed wymienionymi regionami stoi szereg wyzwań, aczkolwiek odmienne potrzeby każdego z regionów wymagają prowadzenia dopasowanych działań. Jakkolwiek możemy zgodzić się z postawioną przez autorów tezą, należy zwrócić uwagę na jeden aspekt wsparcia, który będzie tożsamy dla wszystkich wymienionych regionów. Dla powodzenia MST kluczowe jest skupienie finansowania na tworzeniu nowych miejsc pracy. Wydatkowanie środków na szkolenia i przebranżowienie bez uprzedniego wytworzenia miejsc pracy nie przyniesie pożądanych społecznych

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców

Zarząd: Cezary Kaźmierczak – Prezes, Marcin Nowacki - Wiceprezes

i gospodarczych efektów, a co za tym idzie powinno mieć charakter wtórny do wymienionego tworzenia miejsc pracy.

Dodatkowo, istotne w tym kontekście jest wykorzystanie istniejącej infrastruktury oraz możliwe zaadaptowanie jej do nowych potrzeb, co pozwoli na bardziej ekonomiczne i wykorzystanie unijnych środków finansowych jak również istniejących krajowych zasobów.

W projekcie Umowy Partnerstwa możemy znaleźć szereg działań, które będą realizowane z pomocą Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Wśród nich są utrzymanie i docelowo podniesienie stopy zatrudnienia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy oraz zmiana i podnoszenie kwalifikacji pracowników jak również podniesienie dostępności usług publicznych, poprawa jakości powietrza, rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym czy przeciwdziałanie wyludnianiu się terenów pogórnich. Biorąc pod uwagę ograniczoną ilość środków finansowych, obawiamy się, że mnogość sformułowanych celów zagraża efektywnej implementacji mechanizmu.

Mając na uwadze powyższe, Związek Przedsiębiorców i Pracodawców apeluje o priorytetyzację zadań w ramach MST i określenie nadrzędnego charakteru tworzenia nowych miejsc pracy w stosunku do innych działań.

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców

Zarząd: Cezary Kaźmierczak – Prezes, Marcin Nowacki - Wiceprezes